

**DEPARTEMENT
LEEFMILIEU
NATUUR &
ENERGIE**

Afdeling Milieu-, Natuur- en
Energiebeleid
Dienst Veiligheidsrapportering
Koning Albert II-laan 20 bus 8
1000 BRUSSEL
T 02 553 03 55
F 02 553 21 25
seveso@vlaanderen.be

AANGTEKEND
Mevrouw Nathalie Raets
Agentschap Innoveren en Ondernemen
Kempische Steenweg 305 bus 201
3500 Hasselt

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen
		2.16.0005621 RVR/16/01	1 rapport + 1 verslag
vragen naar /e-mail		telefoonnummer	datum
Barbara Jans Barbara.jans@lne.vlaanderen.be		02/5537493	18/05/2016

Betreft: Ruimtelijk Veiligheidsrapport voor "GRUP Albertknoop te Lanaken"
Goedkeuring van het rapport

Geachte,

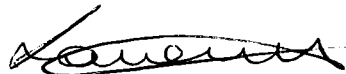
In verband met het ruimtelijk veiligheidsrapport (RVR) bij het gewestelijk RUP 'Albertknoop' te Lanaken deel ik u mee dat dit ruimtelijk veiligheidsrapport werd goedgekeurd en afgestempeld met de volgende code:

Goedkeuringscode RVR/16/01
Goedgekeurd op 18/05/2016

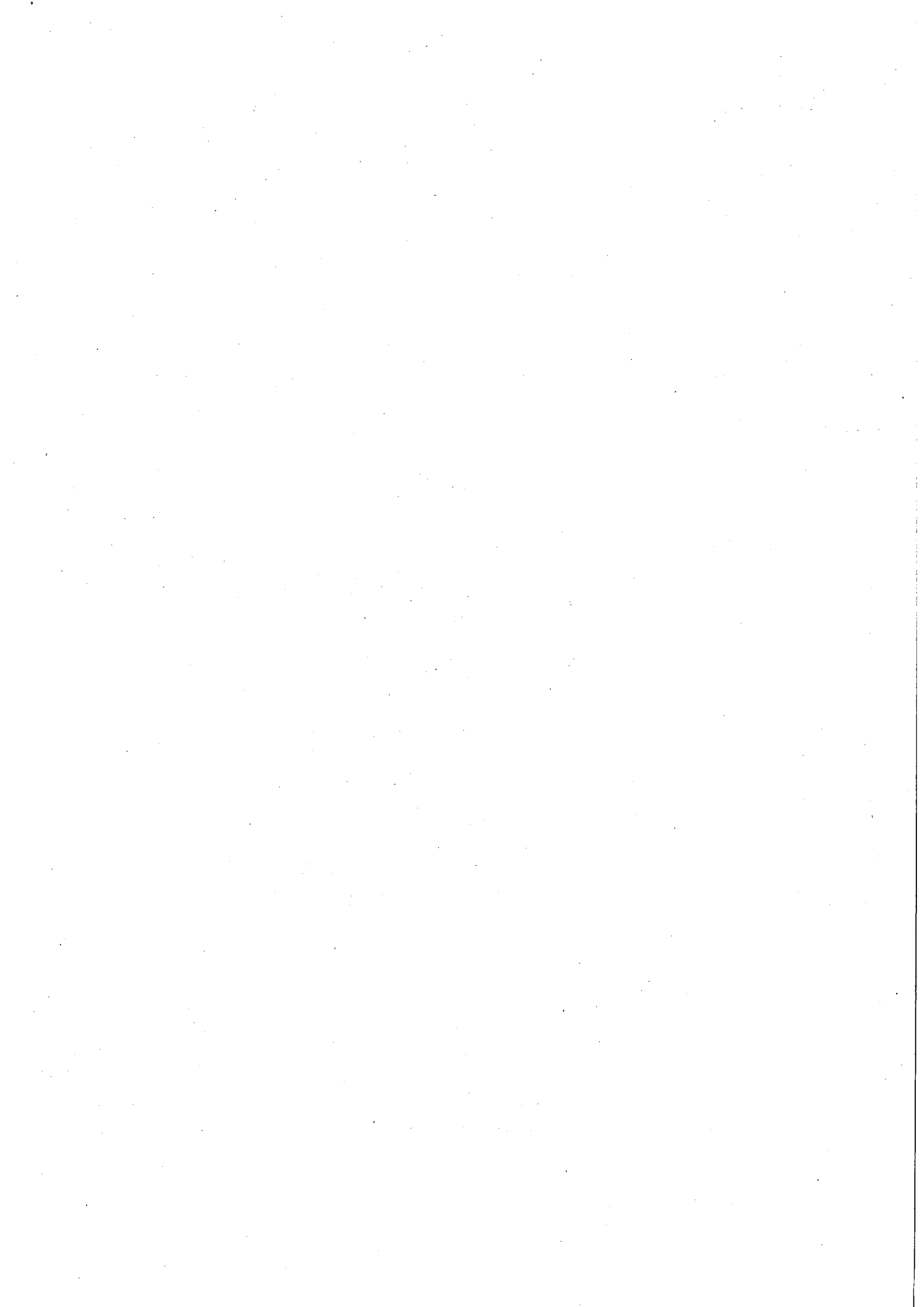
Als bijlage ontvangt u een afschrift van het RVR-verslag en één papieren exemplaar van het goedgekeurde rapport.

Met vriendelijke groeten,

Voor het afdelingshoofd, afwezig,

Veronique Lavaert

////////////////////////////////////
RVR-verslag voor RVR/16/01

Bij “gewestelijk RUP Albertknoop in Lanaken”
////////////////////////////////////

goedkeuringsnummer	RVR/16/01
ruimtelijk plan	GRUP Albertknoop in Lanaken
datum	18/5/2016
bestemd voor	Agentschap Innoveren en Ondernemen VR-deskundige Frank Maesen
verslaggever	Barbara Jans

1 REDEN TOT HET OPSTELLEN VAN EEN RUIMTELIJK VEILIGHEIDSRAPPORT

Voorliggend ruimtelijk veiligheidsrapport (RVR) werd opgemaakt in opdracht van het Agentschap Innoveren en Ondernemen. Het RVR is specifiek opgemaakt voor het GRUP 'Albertknoop' te Lanaken, de basis is het voorontwerp zoals voorgesteld op de plenaire vergadering van 26 januari 2016.

Met dit RVR wordt er rekening gehouden met :

- ✓ de gewijzigde context in vergelijking met 2007¹ zoals aangepaste gebiedscontouren, d.i. met een kleinere oppervlakte, en het in rekening brengen van bepaalde ingrepen die reeds gevolg geven aan eerdere conclusies van o.a. het toenmalige RVR (code RVR07/11)
- ✓ de actuele situatie van de omgeving, ook op Nederlands grondgebied.

Het GRUP beoogt :

- ✓ de ontwikkeling van het specifiek regionaal bedrijventerrein met watergebonden karakter 'Albertknoop';
- ✓ de inrichting en versterking van een groene buffer met natuurverbindende en recreatieve functie (groene Zouwdalcorridor) met aansluitend een bouwvrije strook binnen het

¹ In navolging van de beslissing van de Vlaamse Regering over de nadere uitwerking van het Economische Netwerk Albertkanaal (ENA), is de Vlaamse Overheid indertijd gestart met de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen. Een globaal Ruimtelijk Veiligheidsrapport (RVR) voor het gehele projectgebied van het ENA werd toen opgemaakt. In het kader van diverse RUP-procedures m.b.t. de bestemming van de individuele bedrijventerreinen werd per bedrijventerrein een RVR opgemaakt. Zo is in 2007 reeds een RVR opgemaakt voor het bedrijventerrein 'Lanaken' (code RVR07/11)

bedrijventerrein die een buffer vormen tussen het zuidelijke gedeelte van het gepland bedrijventerrein en de grens met Nederland;

- ✓ het verleggen van het tracé van de twee ondergrondse transportleidingen van Air Liquide (een zuurstof- en een stikstofleiding);
- ✓ de noodzakelijke wijziging van de ontginningsfasering.

Er worden geen windturbines op het bedrijventerrein toegelaten.

In dit RVR gaat het onderzoek in hoofdzaak uit naar het geplande bedrijventerrein dat binnen het voorontwerp is voorzien. Specifiek voor dit plan wordt ook (bijkomend) het verleggen van het tracé van de zuurstofleiding beschouwd.

Dit ruimtelijk veiligheidsrapport onderzoekt de externe veiligheidsaspecten waarmee rekening dient te worden gehouden bij de opmaak van het RUP: enerzijds bij de inplanting van inrichtingen met gevaarlijke stoffen², anderzijds bij (nieuwe) ontwikkelingen in de omgeving van dergelijke inrichtingen. Specifiek voor dit plan wordt ook (bijkomend) het verleggen van het tracé van de zuurstofleiding beschouwd.

Aan inrichtingen waarin belangrijke hoeveelheden gevaarlijke stoffen aanwezig zijn en die daardoor onder de toepassing van de Seveso-richtlijn vallen, zijn risico's van zware ongevallen verbonden.

De Seveso-richtlijn vraagt expliciet om in het beleid inzake ruimtelijke ordening hiermee rekening te houden. Om aldus binnen de besluitvorming van het RUP rekening te houden met de risico's verbonden aan de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen in Seveso-inrichtingen, zowel ten aanzien van de mens als van het milieu, werd in voorliggend RVR hieromtrent een evaluatie uitgevoerd.

Het RVR werd in overeenstemming met de vigerende regelgeving opgemaakt door een erkend VR-deskundige, m.n. Frank Maesen van Sertius.

2 INHOUDELIJKE TOETSING

2.1 ALGEMEEN

Het plangebied is gelegen tegen de grens tussen België en Nederland, ten zuidoosten van de gemeente Lanaken en ten noordwesten van de gemeente Maastricht. Voor de evaluatie in voorliggend rapport wordt zowel rekening gehouden met de omgeving van het plangebied dat zich in Vlaanderen en in Nederland situeert. Een volledige vergelijking tussen de aanpak in Vlaanderen en deze in Nederland is niet zonder meer mogelijk maar in grote lijnen kan gesteld worden dat er een gelijkaardige aanpak in beide landen is waarbij in Vlaanderen er meer risicocriteria zijn vastgelegd. **Een coherente aanpak bestaat erin om ten aanzien van het extern risico voor het Nederlands grondgebied dezelfde bescherming te eisen als voor het Vlaamse grondgebied.**

² Hiermee worden stoffen bedoeld die opgenomen zijn in de Seveso-richtlijn.

2.2 EVALUATIE VAN DE INVLOED VAN HET RUIMTELIJK UITVOERINGSPLAN OP DE RISICO'S OP ZWARE ONGEVALLEN VOOR DE MENS

2.2.1 Methodiek

De methodiek voor de bepaling en beoordeling van de risico's op zware ongevallen voor mens en milieu in het kader van het RVR vindt logischerwijze zijn oorsprong in de werkwijze die reeds toegepast wordt in de omgevingsveiligheidsrapportage (OVR), waarbij de mensrisico's kwantitatief worden bepaald. Het hiertoe aangewende systeem, het zgn. subselectiesysteem, is een indexeringsmethode die toelaat een onderscheid te maken tussen de delen van een inrichting waarvan verwacht kan worden dat ze geen relevante bijdrage leveren tot het externe mensrisico en andere delen waarvan dat mogelijk wel kan verwacht worden. Voor de evaluatie wordt in het RVR hetzelfde toetsingskader gehanteerd als bij de beoordeling van inrichtingen in het kader van het omgevingsveiligheidsrapport, en dit omwille van consistentie.

Een RVR evalueert enerzijds de geplande ontwikkelingen rond bestaande Seveso-inrichtingen, en anderzijds ook de draagkracht van de geplande bedrijventerreinen voor de inplanting van Seveso-inrichtingen, rekening houdend met de bestaande omgeving.

De gebruikte methodiek laat toe om:

- enerzijds de mogelijke invloed van de plannen in de omgeving van bestaande Seveso-inrichtingen te evalueren (zie verder, §2.2.2.), en
- anderzijds om een evaluatie te maken van de mogelijkheid om in bepaalde gebieden nieuwe Seveso-inrichtingen in te planten, en dit op basis van de zogenaamde zoneringskaarten (zie verder, § 2.2.3.).

Verder wordt in het rapport ook een veiligheidszoning opgemaakt, waarbuiten, zonder gevaar voor de aantasting van de in het RVR berekende draagkracht, gebieden met woonfunctie dan wel kwetsbare locaties kunnen ingeplant worden.

Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat het aspect van het groepsrisico³ geen deel uitmaakt van de gebruikte methodiek. Voor situaties waarbij er belangrijke aantallen personen in de omgeving aanwezig (kunnen) zijn (vb. een door publiek bezocht gebouw) , wordt dit aspect afzonderlijk behandeld.

Daarnaast worden in de evaluatie in dit rapport ook een aantal aandachtspunten en beperkingen meegegeven. Specifiek voor dit plan wordt ook het verleggen van het tracé van de zuurstofleiding beschouwd.

2.2.2 Evaluatie van nieuwe ontwikkelingen in de buurt van bestaande Seveso-inrichtingen

Rondom het plangebied bevindt zich één lage drempel Seveso-inrichting, m.n. Celanese op ca. 350 m van het plangebied. De meest nabije loods en de productie (met gevaarlijke producten) van Celanese situeert zich op ca. 375 m, respectievelijk ca. 550 m van het plangebied.

³ Het groepsrisico is de kans per jaar dat een aantal personen in de omgeving van een inrichting gelijktijdig omkomt ten gevolge van een zwaar ongeval binnen die inrichting.

Gelet op het feit dat :

- ✓ het plan niet voorziet in de bestemming van een aandachtsgebied, met uitzondering van eventuele inrichtingen met gevaarlijke stoffen op het geplande bedrijventerrein en het verleggen van een pijpleiding met gevaarlijke stoffen die dan als externe gevaarbron zullen worden beschouwd (zie ook verder);
- ✓ de ruimtelijke scheiding tussen het plangebied en de bestaande Seveso-inrichting voldoende geacht wordt;
- ✓ de ontvlambare vloeistof aceton⁴ de (in hoeveelheid) belangrijkste Sevesostof bij Celanese is; wordt er verwacht dat de nieuwe ontwikkelingen ten gevolge van dit plan geen invloed hebben op de risico's van deze bestaande lage drempel Seveso-inrichting.

2.2.3 Evaluatie van potentieel nieuwe Seveso-inrichtingen ten opzichte van de omgeving

In het RUP wordt een zone voor bedrijven gepland. Deze zone vormt de reden voor het onderzoek naar de draagkracht van het plan voor de inplanting van Seveso-inrichtingen. Deze draagkracht wordt in het RVR onderzocht en gevisualiseerd onder de vorm van risicozoneringskaarten.

Bij de bepaling van de draagkracht is rekening gehouden met volgende omgevingselementen/aandachtsgebieden:

- ✓ De aanwezigheid van het dichtstbijzijnde woongebied volgens bestemmingsplan in Vlaanderen is Veldwezelt op ca. 330 m van het plangebied. In Nederland ligt er woongebied op ca. 150 m van het plangebied. Gelet op de buffer met Nederland in het plangebied is de afstand tot het geplande bedrijventerrein echter groter, m.n. ca. 300 m. Dit woongebied is bepalend voor de draagkracht van het geplande bedrijventerrein. De wijk Malberg in Nederland ligt op ca. 230 m van het plangebied.
- ✓ De aanwezigheid van de dichtstbijzijnde kwetsbare locaties in Vlaanderen op ca. 750 m (Vrije basisschool 'Het Wezeltje' in Veldwezelt). In Nederland gaat het om twee scholen (waarvan één een multifunctionele accommodatie met zowel een school als aanleunwoningen voor senioren) en een verpleegcentrum op ca. 500 m van het plangebied.
- ✓ De aanwezigheid van door publiek bezochte locaties, zijnde voetbalveld FC Vedwezelt op ca. 400 m in Vlaanderen en het sportpark Toustruwe op ca. 75 m van het plangebied in Nederland.

Bovenliggend zijn enkel de dichtstbijzijnde (relevante) aandachtsgebieden ten aanzien van het plangebied opgesomd. Een volledige beschrijving van de omgeving is terug te vinden in het ruimtelijk veiligheidsrapport.

Behalve risicozoneringskaarten zijn in het RVR ook veiligheidszoneringskaarten opgemaakt die aangeven tot op welke afstand inplanting van gebieden met woonfunctie/kwetsbare locaties mogelijk zijn, zonder dat deze de berekende/gevisualiseerde draagkracht beïnvloeden.

Uit de risicozoning blijkt dat in het noordelijk gedeelte van het bedrijventerrein de draagkracht het hoogst is. In het zuidelijk gedeelte van het bedrijventerrein is de draagkracht het laagst en dit tengevolge van woongebied 'Veldwezelt' in het westen en wijk 'Malberg' in Nederland ten oosten. De minimale afstand tot woongebied, die de zoning hier bepalen, is globaal dezelfde aan de Vlaamse en

⁴ De mogelijke relevante effecten van dergelijke producten blijven beperkt tot enkele 10-tallen meters; bovendien is slechts een beperkt deel (25-tal ton) onder verhoogde druk aanwezig en is ook de hoeveelheid in de destillatiekolommen beperkt.

de Nederlandse kant. Concreet betekent dit dat in het zuidelijk gedeelte de draagkracht centraal het grootst is.

Het veiligheidsrapport geeft twee types van zoneringskaarten weer, zijnde één voor ontvlambare stoffen of explosieven en één voor toxische stoffen. Aan de hand van de veiligheidszoning kan men vaststellen dat de risicozoning vnl. bepaald wordt door de gebieden met woonfunctie. Voor wat de toxische stoffen betreft zijn aan de Nederlandse kant zowel de gebieden met woonfunctie als de kwetsbare locaties determinerend.

Er dient ook opgemerkt te worden dat de risico- en zoneringskaarten geen rekening houden met het groepsrisico. Dit aspect kan enkel bepaald worden voor een werkelijke situatie van een bedrijf, en rekening houdend met de omgeving zoals op het moment van evaluatie gekend.

2.2.4 Evaluatie van de te verleggen zuurstofleiding t.o.v. de bestaande omgeving en het geplande bedrijventerrein

Langs de oostelijke oever van het Albertkanaal bevinden zich twee transportleidingen van Air Liquide (één met de Sevesostof zuurstof en één met stikstof). Om de gedeeltelijke ontginning van het kanaaltalud en de latere ontwikkeling van watergebonden bedrijvigheid mogelijk te maken, voorziet het voorontwerp in het verplaatsen van deze leidingen. Het nieuwe tracé volgt de zuidoostelijke zijde van het plangebied en kruist het noordelijk gedeelte van het bedrijventerrein.

Zuurstof is oxiderend en bij vrijzetting van hoge concentraties kan dit aanleiding geven tot een verhoogd risico op brand in de nabije omgeving van de leiding. Enkel in de onmiddellijke nabijheid van dit nieuwe tracé is impact niet uit te sluiten. De maximaal gehanteerde effectafstand bedraagt ca. 100 m, dewelke geldt voor alle installaties en/of personen. Deze afstand is reeds gerespecteerd door bestaand woongebied en dient ook gerespecteerd te worden door potentieel nieuwe Seveso-installaties. Bovendien dient sowieso altijd rekening gehouden te worden met de beperkingen voor installaties/objecten nabij het tracé zoals opgelegd vanuit de federale regelgeving aangaande het vervoer van gasachtige producten en andere d.m.v. leidingen.

2.3 EVALUATIE VAN DE INVLOED VAN HET RUIMTELIJK UITVOERINGSPLAN OP DE RISICO'S OP ZWARE ONGEVALLEN VOOR HET MILIEU

Voor de milieurisico's gebeurt de beoordeling m.b.v. een kwalitatieve aanpak voor het aquatisch milieu en de fauna en flora. Verder zullen nieuw in te planten Seveso-inrichtingen in overeenstemming moeten zijn met codes van goede praktijk waarbij tenminste voldaan wordt aan o.m. de Vlaremvorwaarden m.n. voor wat betreft de gevaarlijke stoffen. Deze maatregelen laten een gepaste beheersing van de milieurisico's toe.

2.4 DOMINO-EFFECTEN

In het RVR wordt aandacht besteed aan de zogenaamde externe gevarenbronnen die domino-effecten zouden kunnen genereren op toekomstige Seveso-inrichtingen en daardoor de in het RVR berekende draagkracht negatief zouden kunnen beïnvloeden.

In dit RVR zijn volgende *externe gevarenbronnen* geïdentificeerd:

- ✓ Lage drempelinrichting Celanese, deze is echter niet relevant gelet op de ruimtelijke scheiding en de aard en hoeveelheid van Sevesostoffen (zie ook eerder);
- ✓ Het nieuwe traject voor de ondergrondse pijpleiding met zuurstof. De impact van deze leiding op installaties is enkel relevant in onmiddellijke nabijheid van leiding, de gehanteerde (effect)afstand vanwege deze leiding is 100m)
- ✓ Vier bestaande windturbines waarvan de dichtstbijzijnde op minstens 260 m van het plangebied. Gelet op de afstand is de kans op impact evenwel te beperkt om relevant te zijn voor het plangebied. Hetzelfde geldt voor de transportwegen, de hoogspanningsleidingen en de andere aanwezige bedrijven.

Verder dient nog gemeld dat voor elke potentiële Seveso-inrichting (die zich op het nieuwe bedrijventerrein wil vestigen) een dergelijke domino-effectanalyse met detailgegevens uitgevoerd zal worden in het kader van de vergunningsprocedure. Deze effecten zijn in dit stadium nog niet in detail te onderzoeken (onvoldoende gegevens gekend) maar er kan wel aangegeven worden dat domino-effecten ten gevolge van de reeds op dit moment geïdentificeerde 'externe gevarenbronnen' de berekende draagkracht zoals weergegeven in het rapport niet significant zullen beïnvloeden, behalve voor dat deel van het bedrijventerrein in de zeer nabije omgeving van het geplande tracé van de zuurstofleiding.

2.5 OPGAVE VAN MOEILIKHEDEN, TECHNISCHE LEEMTEN EN ONTBREKENDE KENNIS

Zoals reeds eerder gemeld wordt bij de risicozonering geen rekening gehouden met de invloed van bepaalde ontwikkelingen op het groepsrisico van mogelijke Seveso-inrichtingen. Daarvoor is meer concrete informatie over de inrichting én de betrokken ontwikkeling nodig die op dit moment nog niet voorhanden is.

De bepaling van de milieurisico's ten gevolge van zware ongevallen gebeurt op dit moment enkel op een hoofdzakelijk kwalitatieve wijze, daarenboven is er nog maar weinig ervaring inzake de inschatting ervan. Dit betekent dat het doorvoeren van een ruimtelijke zonering m.b.t. milieurisico's op dit ogenblik niet echt mogelijk is wegens de vele leemten in de kennis, door de grote diversiteit aan schadereceptoren, door het ontbreken van risicocriteria, etc. Magazijnen zijn uitgesloten van de methodiek.

3 CONCLUSIE VAN HET VEILIGHEIDSRAPPORT EN ADVIES VAN DE DIENST VR

De zoneringskaarten uit het rapport bieden de mogelijkheid om bij het onderzoek naar de inplanting van nieuwe bedrijven een snelle screening uit te voeren naar de mogelijkheden van aard en hoeveelheden gevaarlijke stoffen die in deze bedrijven kunnen aanwezig zijn. Deze zoneringskaarten zijn niet uitsluitend te gebruiken voor Seveso-inrichtingen maar kunnen ook gebruikt worden voor bedrijven met gevaarlijke producten onder de Seveso-drempel. Bij twijfel, of wanneer niet voldaan wordt aan de scheidingsafstanden bekomen met de zoneringsmethodiek, kan aan de hand van een gedetailleerde risicoanalyse onderzocht worden of de betrokken (Seveso-)inrichting voldoet aan de criteria met betrekking tot externe veiligheid.

Voorliggend ruimtelijk veiligheidsrapport geeft aan dat voor het aspect "externe veiligheid" een algemeen verbod op de inplanting van Seveso-inrichtingen in het plan niet nodig is, maar toont wel aan

dat de draagkracht voor de vestiging van Seveso-bedrijven bepaald wordt door de aanwezigheid van gebied met woonfunctie, zowel aan de Vlaamse als aan de Nederlandse kant. Daarenboven kan deze draagkracht nog beperkt verkleinen door het geplande traject van de ondergrondse transportleiding met zuurstof, die de zuidoostelijke lijn van het plangebied volgt en in het noordelijk gedeelte ervan het bedrijventerrein kruist. De beperking geldt enkel in de zeer nabije omgeving van de geplande zuurstofleiding (d.i. 100 m rondom de zuurstofleiding) en is zowel voor alle bedrijven en/of activiteiten als personen (woongebied). De aanwezigheid van deze transportleiding is niet determinerend voor de ontwikkeling van het plangebied.

Teneinde te voldoen aan de eis om binnen de besluitvoering van het RUP rekening te houden met de resultaten van dit onderzoek stelt de dienst VR voor om :

- in de toelichtingsnota van het RUP te verwijzen naar dit ruimtelijk veiligheidsrapport en er de belangrijkste conclusies (geldend voor het uiteindelijk gekozen alternatief) van dit ruimtelijk veiligheidsrapport in te vermelden;
- in de stedenbouwkundige voorschriften van het bedrijventerrein de volgende formulering op te nemen: *"De inplanting van inrichtingen, zoals bedoeld in het Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, het Vlaams Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest betreffende de beheersing van zware ongevallen waarbij gevaarlijk stoffen zijn betrokken, is toegelaten voor zover ze voldoen aan de in Vlaanderen gehanteerde risicocriteria";*
- in de toelichtingskolom van de stedenbouwkundige voorschriften van het bedrijventerrein te verwijzen naar de toepasselijke zoneringskaarten. Deze kaarten geven immers een eerste indicatie (aan de ruimtelijke planner) over welke bedrijven kunnen toegelaten worden. Zij dienen in de toekomst een handleiding te zijn ten behoeve van de stedenbouwkundige ambtenaren, projectontwikkelaars en andere belanghebbenden, voor het zoeken naar de best passende locatie voor de inplanting van nieuwe Seveso-inrichtingen;

De dienst VR wenst er eveneens op te wijzen dat inrichtingen die vallen onder het toepassingsgebied van het Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, het Vlaams Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest betreffende de beheersing van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken eveneens verplicht zijn een milieuvergunningaanvraag (na 23/2/2017 vervangen door de zgn. omgevingsvergunning) in te dienen bij de vergunningsverlenende overheid waarbij het aspect externe veiligheid en het voldoen aan de in Vlaanderen geldende criteria mee in overweging wordt genomen bij de beslissing hierover.

Tot slot geeft de dienst Veiligheidsrapportering nog mee dat uit de veiligheidszoneringskaarten in het ruimtelijk veiligheidsrapport kan afgeleid worden waar aandachtsgebieden (in het bijzonder gebieden met woonfunctie en kwetsbare locaties) kunnen ingepland worden zonder de berekende draagkracht van het bedrijventerrein aan te tasten.

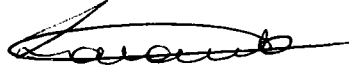
4 BESLUIT

Het voorliggend ruimtelijk veiligheidsrapport is opgesteld volgens de geldende regelgeving en bevat de elementen die deze regelgeving voorschrijft. De dienst Veiligheidsrapportering keurt het voorliggend ruimtelijk veiligheidsrapport in het kader van de opmaak van het gewestelijk RUP "Albertknoop Lanaken" goed.

Barbara Jans
Dossierbehandelaar
Dienst Veiligheidsrapportering

Voor het afdelingshoofd, afwezig,

Veronique Lavaert

